

ŞEHİRİYAR'IN TÜRKİYEDE NEŞREDİLMEMİŞ BAZI TÜRKÇE ŞİİRLERİ

Yavuz AKPINAR

Güney Azerbaycan (İran)ın en meşhur azerî şairi Seyyid Hüseyin ŞEHİRİYAR'ın Farsca ve Azerî Türkçesiyle şiirler yazdığı bilinmektedir. Türkiye'de bunlardan **Haydar Babaya Selam** (1 ve 2. kısımlar), **Rahim Bey'e Mektup** ve **Behcet-Abad Hatırası** gibi manzumeler yayınlanmış bulunmaktadır.

Şehriyar'ın bunlardan başka, birçok Türkçe şiiri olduğu bilinmektedir. Nitekim Bakû'da muhterem **Prof. Gulam Hüseyin Bekdili**, Şairimizin, **Memmed Rahim Hezretlerine Cevap** (veya Rahim Bey'e Mektup), (1) **Şehriyar'ın Bayatıları**, (2) **İki Manzum**

(1) M. Rahim Hezretlerine Cevab Edebiyyat ve İncesen'et (Mecmuası), Bakû, 29 İyun (Haziran) 1968, Nu: 26.

(2) Şehriyar'ın Bayatıları. Edebiyyat ve İncesen'et. Bakû, 4 Sentyabr (Eylül) 1971, Nu: 36 (1643).

Mektup (B. K. Sehend'in Şehriyar'a ve Şehriyar'ın Sehend'e Mektubu; **Sehendim**) (3), **Bilmeyirem** (4), **Behcet-Abad Hatireleri** (5) adlı manzumelerini muhtelif tarihlerde neşrettirmiş bulunmaktadır. Bu saydıklarımızdan başka, Azerî Türkçesiyle yazmış olduğu bazı şiirlerinde olduğunu biliyoruz (6).

Bu araştırmamızla, Şehriyar'ın Azerî Türkçesiyle yazmış olduğu mezkûr şiirleri Türkoloji muhitine ve edebî çevrelere sunmanın bahtiyarlığı içindeyiz.

Şair'in Haydar Babaya Selam adlı, iki kısımdan ibaret manzumesinin yayınlandıktan sonra, İran, Kuzey Azerbaycan, Türkiye ve Irak'da büyük bir sevinç ve takdirle karşılandığı malumdur. Birçok şair, Şehriyar'a olan hayranlığını dile getirmiş, şiirler, nazîreler yazmıştır. Şehriyar da bunlardan bazılarına manzum cevaplar söylemiş bulunmaktadır.

Şehriyar'ın Kuzey Azerbaycanlı şair Mehmed Rahim Bey (1907-1977)e yazmış olduğu mektup Türkiye'de tarafımızdan neşredilmiş idi (7).

Yine B. K. Sehend'in Şehriyar'a gönderdiği manzum mektubu (8) ve Behcet-Abad Hatırası (9) adlı şiiri de yayınlamış bulunuyoruz.

Şimdi sunacağımız şiirler: Şehriyar'ın B. K. Sehend'e cevaben

-
- (3) İki Manzum Mektub. Azerbaycan (dergisi), Bakû, 1 Yanvar (Ocak), Nu: 1.
- (4) Bilmeyirem. Kirpi (mecmuası), Bakû, Yanvar (Ocak) 1973, Nu: 1 (493).
- (5) Behcet—Abad Hatireleri. Azerbaycan Gençleri (gazetesi), Bakû, 24 Noyabr (Aralık) 1973, Nu: 139 (8335).
- (6) Muhterem Prof. G. H. Bekdili'ye bir mektup yazarak, **Sehendim** manzumesinde anlayamadığımız yerleri sormuştum. 27.1.1978 tarihli mektubunda gerekli açıklamaları gönderdiği gibi, kendisinde **Şehriyar**'ın burada adları belirtilenlerden başka Azerî Türkçesiyle şiirleri bulunduğunu bildirmiştir. Muhterem Bekdili, ayrıca bu yakın tarihlerde Şairimizin **Seçilmiş Şiirlerini** yayınlayacağını ve buraya bütün Türkçe şiirlerin toplanacağını da ifade etmişlerdir. Kitabın neşrini sabırsızlıkla bekliyoruz. Çalışmamız sırasında bize elinden gelen yardımı esirgemediği için Bekdili'ye burada teşekkürü borç biliriz.
- (7) Ocak (dergisi), Anakara, 1972, Nu: 3.
- (8) Ocak (dergisi), Ankara, 1974, Nu: 3.
- (9) Töre (dergisi), Ankara, Ekim 1977, Nu: 77.

yazmış olduğu manzum mektup — ki, adı **Sehendim**'dir—, **Bilmeyi-rem** ve **Bayatılar**'dır. **Behcet—Abad Hatırası**'nı daha önceki neşrinde birçok baskı hataları bulunduğu için tebliğimize ilâve etmeği uygun bulduk.

Sehend'e Mektub (Sehendim)un elimizde iki nüshası vardır: **Birincisi** matbu olarak; Prof. G. H. Bekdili Bey'in neşri, **İkincisi** ses olarak; Tebriz radyosu spikerlerinden **Rıza Vetendust**'un doldurduğu söylenen Kaset. Birincide 160 mısra, ikinci metinde ise 229 mısra bulunmaktadır (10). Biz, kasete kaydedilmiş metni tarih bakımından daha yakın zamana aid olması, daha mükemmel görünmesi sebepleriyle esâs olarak aldık. Anlaşılan Şehriyar, **Sehendim** manzumesi üzerinde çalışmış, ilavelerde bulunmuştur. Bu durum, **Behcet-Abad Hatiresi** adlı şiir için de geçerlidir: Manzume Bekdili neşrinde 13, bizim elimize geçen metinde ise 15 beyittir.

Sehendim, Aruz vezninin 4 Feilâtun kalbiyle yazılmış bir serbest müstezaddır. Ziyade mısralar umumiyetle 2 takti'den ibârettir. 3 veya 1 takti'den -yalnız bi: yerde kurulmuş- ziyade mısralar da vardır. Ziyade mısralar düzenli aralıklarla gelmemektedir. Şair lüzûm gördüğü yerlere, şiirin musikisini de gözönünde tutarak ziyade mısraları serpiştirmiştir. 2 Feilâtün'den kurulu mısra'ların Azerî Halk Şiirindeki Geraylı (8 heceli bir nev'i koşma)lara benzerliği enteresandır. Herhalde Şehriyar, yeni ve kuvvetli bir ahenk sağlamak arzusuyla hem hece hem de aruza uygun bir kalıbı seçmiş olmalıdır.

Behcet-Abad Hatiresi. Bu manzume, Şehriyar'ın kendi sesinden banda kaydedilmiş olarak elimizde bulunmaktadır. Şiir, Bekdili neşrinde, önce de belirttiğimiz gibi 13, bizdeki nüshada ise 15 beyittir. Bu neşrimizde Şehriyar'ın banddaki sözlerine ve sesine sadık kalmayı tercih ettik. Şiirin, Bekdili neşrinde eksik olması sebebiyle manasının bozulmuş olduğu açıkça bellidir. Hiç şüphesiz nâşirin eline eksik ve bozuk bir nüsha geçmişti.

Manzumenin mevzuu, gençlik yıllarına aid bir aşk macerasının

(10) G. H. Bekdili Bey, mezkûr mektubunda **Sehendim**'in 1972 deki neşrinde sonra, Şehriyar'ın elyazısı ile bir nüshanın eline geçtiğini, bu nüshada ise 228 mısra'nın bulunduğunu, önceki neşrin eksik olduğunu bildiriyor. Yayınladığımız metindeki 1 mısra'lık farkın nereden ileri geldiğini anlayamadık.

terennümünden ibarettir. Tahran'da Tıp Fakültesinin son sınıfında talebe olan Şehriyar, mektebi bitirmesine iki-üç ay kala sürgün edilmiştir. Tahrandan ayrılacağı günün gecesinde sevdiği kıza Behcet-Abat denilen yerde randevu verir, uzun zaman beklerse de kız gelmez. Şiir, bu intizar (bekleyiş)in tahassüsüyle kaleme alınmıştır. Behcet-Abat Hatiresi'nin farscası da vardır ve daha uzundur.

Bilmeyirem ve **Bayatılar** ise Bekdili neşirlerinden aynen alınmışlardır.

Bilmeyirem, Tebriz'de 1972 yılının karlı bir kış gecesinde Şairimizin bir evden diğer bir eve taşınırken karşılaştığı hırsızlık hadisesini ve buna bağlı olafak bası ihsâsları ihtivâ eden, mizahî bir manzumedir.

Bayatılar, Güney Azerbaycan'ın ve İran'ın en büyük hanendelerinden **Ebülhasan Han İkbâl**'in ölümünden sonra bir münasebetle yapılan anma toplantısında (1970) Şehriyar tarafından, o toplantıda söylenmiştir. Bu Bayatıların birkaçını Fethi Ateşbeyli «Ümmid-i İran» gazetesinde neşreder. Bekdili, de buradan alarak Kuzey Azerbaycanlı okuyuculara sunar. Biz de Türk efkâr-ı umumiyesine takdim ediyoruz.

Sehendim'i daha iyi anlayabilmek için, B. K. Sehend'in Şehriyar'a gönderdiği Manzum Mektub'u kısaca gözden geçirmek gerekir. Sehend, Şehriyar'a yazdığı bu mektubda Güney Azerbaycan'ın umumî manzarasını çizdikten sonra, sözü Azerî Türklerine getirerek:

Dövlletliye şahsı lâzım olanda,
Vurup sındırmışığ öz kûzemizi,
Çıhdığımız gını beyenmemişik,
Biz éli atmışığ él atıp bizi

der, kendi sosyal ve ekonomik problemlerine yabancılaşan, ruhen İranlı olan azerî münevverlerini kınar, Şehriyar'a halkın dertleriyle birlikte uğraşmayı teklif eder:

Bugün men **Sehend**'em, sen **Şehriyar**'san
Gel başın ucaldag goca Tebriz'in,
Bir kere yadların dışını atag,
Çekek gaygısını öz élimizin.
Şâirim, yubanma yoldadır kervân,
Gulag as, dünyada gör bir ne sesdir:

Bağrını sıhmasın atılan toplar,
Gırılan zencirdir, sınan gafesdir. (11)

Bu seslenişe karşı Şehriyar, lâkayd kalamazdı. Nitekim, hele **Haydar Babaya Selam** adlı manzumesinde (1950 yılları ve sonraki yıllar) ve M. Rahim Bey'e **Mektup**'unda (1967), **Güney Azerbaycan Mes'ele**si hakkındaki görüşlerini söylemişti :

İnsanlarız insanlığı hoşlayın,
Bir milletiz, birleşmeye başlayın,
Bu han, hanlık hükümetin boşlayın,

Bugün bizler gerek olag bir millet,
Bir milletde olar mı yöz hükümet!

Bizler ki, lap bir-dil, bir-gan gardaşıg,
Gardaş galsın, insanlarıg, yoldaşıg
Ayaglara pis sarmaşıp sarmaşıg (12).

Bu misaller Şehriyar'ın Güney Azerbaycan Türklerinin dertlerine, davalarına ne kadar yakından eğildiğini göstermektedir.

Sehendim (1970 den sonra) adlı manzumede, Şairimizin bu görüşlerinin tekrâr edildiğini, bazı mes'elelerdeki kanaatinin daha açık bir surette belirtildiğini görüyoruz. Esasen, M. Rahim Bey'e ve Sehend'e cevaben yazmış olduğu manzumelerde siyasî ve ictimâî görüşlerini açıkca söylemiş, milliyet hususundaki kesin tavrını ortaya koymuştur. Bu şiirde, Sehend'i kendi tahayyülündeki dünyaya davet eder: Burası güllerle, yeşilliklerle bezeli, suların şırıltısıyla, kuşların ötüşüyle, çobanların kavaliyle seslenmiş muhteşem bir diyardır. Sehend Dağı Devamend'den bac alır, Simurg'dan fend öğrenir. Şâir'in bindiği atın ayakları tozlu buludlardadır. Yergök lülelenir, zaman-mekan birbirine karışır. Şâir, kuduza, zâlime karşı savaşıır. Memleketi cennetin bağları gibidir: Gölde kuğu kuşları uçar, altından ve akik taşından yapılmış köşklerin, en eski zamanlardan kalma Rafael tablosuna benzer, göz kamaştıran sahneleri vardır... Şâir, bu rüya-vatan tasavvuruna daha fazla dayanmaz, daha yükseklere çıkmak için kanat lâzımdır. «Haydar Baba» şeytanın azdığı bir çağda na'ralarla darda kalmış bir aslan gibi bağırır. Gelen ses «Dede Korkud»un gür, erkek sesidir. Sehend,

(11) Bak. 8. dipnotu.

(12) Bak. 7. dipnotu.

Haydar Babaya arka olunca, Şâir Savalan dağı gibi yücelir. Bu sırada Coşkun'un da kanı coşar, bir hayli ses olur. Böylece göklere yükselen çağırışlara, Bakû dağları da ses verirler. Sel gelip nehre katılır. «Korkma geldim» diyen sesler düşmanı yıldırır, Arazın süt gölü taşar; kayalıklar bağ, laleler yanak olur. Zalim avcı korkar, kısılr. Fakat Haydar Baba da bilmektedir ki, bütün dağlar birbirlerine köleler gibi zincirlerle bağlıdırlar! Bulutlar bu zincire vurulmuş aslanlara ağlamaktadır. Dağların tabiatı küskündür : güller acacak yerde solar... Bu durumu çok sürmeyecek, nihâyet volkan olacaktır. Zulm dünyası kana boyanacak, **Azer Eli** hasretine kavuşacak, medeniyet modasını, bedeviliğe çevirenler, cevherin kıymetinden anlamayan basit tacirler, boş öğünmeleri bırakıp kendi hâllerine yanacaklardır. Şâir, sözlerini Sehend'e hitapla bitirir:

«Emma menden sarı sen arhayın ol, şanlı Sehend'im!
Deli ceyranlı Sehendim!»

Benim arş-ı âla gölgesi gibi başımda tacım, elimde Fravun'u çâ-resiz bırakan değeneğim var, ben karanlakları aydınlığa kavuşturan, insanları hakka, imana çağıran Alioğluyum, Başımda kırılmaz siperim, elimde körlenmez kılıcım vardır!

Şiirin birinci kısmında bir rüya-vatan tablosu çizilir. İkinci kısmında bu vatanın zalimlerin elinde kaldığı anlatılır. Son kısımlarda ise «Dede Korkud» sesli yiğitler sâyesinde zulm dünyasının muhakkak yıkılacağı ifâde edilir. En son mısralarda ise Güney Azerbaycan Türkleri, Şâirin şahsında temsil edilerek, Yezid'den zulm gören Ali evlâdına benzetilir.

Bu manzume, çağdaş Güney Azerbaycan'ı çok canlı ve hisli tablolarla tasvir etmektedir. Şehriyar, ictimai, siyasi ve millî fikirlerini, bildiğimiz hiçbir Türkçe şiirinde bu kadar büyük bir kudret ve açıklıkla söylememiştir. Manzume, Şâirin son eserlerinden biri olması bakımından da ayrıca değere sahiptir.

Şiirlerdeki anlaşılması zor kelime ve tabirleri numaralayıp, notlar kısmında izâh etmeğe çalıştık. Her manzumenin notları ayrıdır.

ŞEHİRİYAR'IN HAYATI

Asıl adı, Seyyid Mehemmed Hüseyin Şehriyar'dır. Önceleri **Behcet** tahallüsünü kullanmıştı. 1285 (1906-7) de Tebriz'in Bağ-meşe mahallesinde doğdu. Babası Tebriz'de adliye vekilliği (avukatlık) yapmaktaydı.

1905-1911 yıllarında Tebriz'de cereyan eden siyasî hadiseler sebebiyle, ailesi ata-baba yurtları **Huşgenab** köyüne geçtiler. Bu köy **Haydar Baba** denilen güzel bir dağın eteğinde; **Kayış-kurşak** ve **Şengül-abad** köylerinin yakınlığındadır. Çocukluğunu bu yörede geçirdi.

İlk tahsiline, Kayışkurşak'da ileri görüşlü bir din adamı olan Ahud Molla İbrahim'in mektebinde başladı. Daha sonra ilk ve orta tahsilini Tebriz'de **Müttehîde** ve **Füyuzat** mekteplerinde tamamlayarak, yüksek tahsiline **Tahran Üniversitesi'nin** Tıp Fakültesinde başladı. Bu sıralarda (1925 civarı) kendisini genç bir şair olarak kabul ettirmişti. Fakültenin 5 ci sınıfında iken, mektepten çıkarıldı. Kendisi, ayrılış sebebini bir aşk macerasına ve ruhunda kopan fırtınalara bağlar. Babası para göndermedi. Maddî sıkıntılar ruhî sıkıntılarını daha da artırıyordu. Bu sıralarda bazı kimse-lerin O'na müracaat ederek, bir tabip olarak değil de bir molla olarak O'na hastalıkları veya çeşitli dertleri için nüsha yazdırdıklarını biliyoruz.

1932-36 yılları arasında Meşhed, Nişabur gibi şehirlerde **Sebte-esnâd** (noter) idaresinde memur olarak çalıştı. 1937 de Tahran'a döndü. **Felahet** (ziraat) Bankasında çalışmaya başladı.

1938 de babasının ölümünden sonra, ilk olarak kısa bir süre için Tebriz'e gider. Bu gezintisiyle ilgili olarak yanık gazeller yazmıştır. Bu şiirlerinde ailesine, memleketine karşı beslediği büyük sevgi, parlak bir şekilde görülmektedir. Bankacılık onun yaradılışına uygun bir iş değildi; bir şikâyetnafe yazdı. Bu yıllarda şair hastalanır. Annesi Tebriz'den Tahran'a gelerek oğluna bizzât bakar. Şehriyar 35 yıl Azerbaycan'ın dışında Meşhed, Nişabur, Kasım, Şebriyar ve Tahran şehirlerinde yaşadığı halde, daima memleketini

özlemiş «buğda yeyip cennetten çıktım» diye pişmanlığını belirtmiştir. Nihayet 1953-54 üncü yıllarda Tahran'ı terkederek Tebriz'e döner. Bu şehirdeki **Felahet** bankasında çalışmağa başlar.

Tebriz'de kendi akrabalarından bir kızla evlenir. Şimdi onun iki kızı vardır. Musikî ile de yakından ilgilenir. Çok güzel tar çalar. İran'ın meşhur musikîşinaslarından Ebülhesen Seba, Şehriyar'a Dervişhan'dan kalan kıymetli bir tar hediye etmiştir. İyi derecede Arapca ve Fransızca bilmektedir. Arapca birkaç şiir de yazmıştır.

ŞEHİRİYAR'IN SEHEND'E MEKTUBU

S E H E N D İ M !

1. Şah dağım, çal papağım, (1) el dayağım, şanlı Sehend'im,
Başı dumanlı Sehendim, başı tufânlı Sehendim.
Başda Heyder Baba tek garla, girovla (2) ğarışıpşan (3),
Son ipek telli buludlarla ufüğde sarışıpsan.
5. Savaşırken barışıpsan.
Göyden ilhâm alalı, sirri semâvâta deyersen.
Hele ağ kürkü bürün, yazda yaşıl don da geyersen.
Goradan (4) halva yeyersen.
Döşlerinde sonalar sînesi tek (5) şüh memelerde,
10. Ne şirîn çeşmelerin var.
O yaşıl telleri yel hörmede, (6) ay nazlı Sehend'im,
İşveli eşmelerin (7) var.
Goy yağış yağsa da yağsın, sel olup ahsa da ahsın,
Yanlarında dereler var.
15. Goy gelemğaşların (8) uçsun ferelerle, hamı (9) bahsın.
Başlarında hereler (10) var, sıldırımlar, (11) sereler (12) var.
O eteklerde ne kızlar yanağı lâlelerin var.
Guzular otlayarağ neyde ne hoş nâlelerin var.
Ay kimi hâlelerin var.
20. Gül-çiçekden bezenende, ne gelinler kimi nâzın,
Oynayar güllü gotazın. (13)
Suların zemzemesinde, ne derin râz-ı niyâzın. (14)
Titreyir saz teli tek şâhelerin (15) çayda, çemende,
Yel o tellerde gezende, ne Kôroğlu çalı (16) sazın.
25. Ördeyin helvet edip gölde perîlerle çimende,
Gol ğanaddan ona ağ hövle (17) açar gemzeli ğazın
Gış gedir, ğoy gele yazın.
Hele Novruzgülü var, gar çiçeyin var, gelecekler,
Yel, yağışda yuyunarken, (18) güneşiyle gülecekler.
30. Üzlerin tez silecekler.
Gışda keklik hevesiyle çöle (19) ğaçdığda cavânlar,

- Garda ğağğıldayanın nâzlı ğelemğaşların olsun,
 Yaz o döşlerde (20) nahar mendesin (21) açdığda çobanlar,
 Bollu, südlü sürüler, dadlı ğavutmaçların (22) olsun.
35. Ad alıp senden o şâir ki, sen ondan ad alarsan.
 Ona her dâd veresen yüz o muğâbil dad alarsan.
 Tarıdan (23) her zad (24) alarsan.
 Adaş olduğda sen onla daha artığ ucalırsan,
 O celâletle Demâvend dağından bâc alırsan,
40. Şir elinden tâc alırsan.
 O da şe'rin, edebin şâh dağıdır, sânlı Sehendi,
 O da sen tek (25) atıp ulduzlara şe'riyle kemendi,
 O da Simûrgdan almağdadı fendi,
 Şe'r yazanda ğeleminden görisen dürr sepelendi, (26)
45. Sanki ulduzlar elendi.
 Söz deyende görisen ğatdı gülü, püsteni, (27) gendi, (28)
 Yaşasın şâir efendi.
 O ne şâir ki, hıyâl merkebine şav (29) şığıyanda, (30)
 O neheng (31) at ayağın tozlu bulutlarda ğoyanda,
50. O ne şâir ki, dağın vesfine misdâğ (32) onu gördüm,
 Men senin tek ucalığ meşğine (33) meşşâğ (34) onu gördüm,
 Eşğe, (35) eşğ ehline müştâğ onu gördüm.
 Lülelenmekdedi (36) yer-ğöy nece tûmar sarıyanda, (37)
 Göreceksen o zamânda,
55. Ne zamân varsa, mekân varsa kesip biçdi bir anda,
 Gececekler, gelecekler, ne bu yanda, ne o yanda,
 Ne bilim ğaldı ha yanda.
 Bah ne hürmet var O'nun öz demişi (38) tek papağında,
 Şirin'in tâci eyilmiş, ğaşı durmuş ğabağında, (39)
60. Başına savrulan inci, çarığ olmuş ayağında,
 Vehy edir şe'ri meleklerdi pıçıldır (40) ğulağında,
 Arzulardır dodağında.
 O'da dağlar kimi (41) şe'ninde (42) ne yazsam varaşandır,
 O da zâlım ğoparan, gar küleğiyle (43) duruşandır,
65. Guduz, zâlîma ğarşı sine germiş vuruşandır,
 Guduzun kürküne zâlım bireler tek daraşandır,
 Emma vechinde (44) fağır (45) helği eğilmiş soruşandır, (46)
 Gara millet, hüneri bilse hünerle araşandır,
 Garalarla ğarışandır, sarışandır.
70. Gece hakğın gözüdür tûr (47) töretmiş ocağında,
 Eriyip yağ tek üreklerdi yanırlar çırağında,

Mey-mehebbetden içip lâle bitipdir yanağında,
O bir oğlan ki, perîler su içerler çanağında,
İnci gaynar bulağında, (48)

75. Teb'i (49) bir sevgili bülbül ki, oğur gül budağında,
Sarı sünbül gucağında.

Sular efsâneni söyler, o'nun efsûnlu bağında,
Seherin çenli (50) çağında,

80. Şairin zövgü, ne efsûnlu, ne efsâneli bağlar,
Ele bağlar ki «Elifleyli» de, efsânede bağlar,
Od yağıp dağları dağlar,
Gül gülerse, bulağ (51) ağlar.

Şâirin âlemi ölmez, ona âlemde zavâl yoh,
Arzular orda ne hatirliye imkândı, mahâl yoh,

85. Bağ-ı cennet kimi orda bu harâmdır, bu halâl, yoh,
O mehebbetde melâl yoh,
Orda hâldır, daha gal (52) yoh,

Geceler orda gümüşdendi, gızıldan (53) ne günüzler, (54)
Ne zümürürd kimi dağlardı, ne mermer kimi düzler,

90. Ne sarı telli inekler, ne alagözlü öküzler,
Ay ! nece ay kimi üzler,

Gül ağaçları ne tavus kimi çetirin (55) açıp elvân,
Hille (56) kervânıdı çöllere, bezenir sürse bu kervân,
Deve kervânıdı, dağlar yükü etlesdi bu heyvân,

95. Sâbir'in (57) şehrine doğru gâtari çekmede servân,
O hıyâlımdaki Şirvân.

Orda gar da yağar emmâ daha güller sola bilmez,
Bu tebîet o terâvetde mahâldır ola bilmez,
Ömr peymânesi orda dola bilmez.

100. O ufûğlerde baharsan ne denizler, ne boğazlar,
Ne periler kimi gu guşları uçmağda, ne gazlar,
Gölde cimmekde ne gızlar.

Bahğ ulduz kimi göllerde, denizlerde parıldar,
Yel güşuldar, (58) su şarıldar.

105. Ğesler vardı gızıldan, (59) galalar vardı eğiğden, (60)
Rafeel tablosu tek sehneleri ehd-i etiğden, (61)
Dovmasan köhne refiğden.

Cennetin bağları tek bağlarının hûr ü gusûri,
Düzülüp ğurfede, (62) balğunda cevâhir kimi hûri,

110. Elde hûrîlerinin tûng-i bülûri, (63)
Tûngünün gül kimi sehbâ-ye tehûri, (64)

- Ne merâğlar ki, ayığ gözlere rö'yâdı déyersen,
 Ne şefâğlar ki, derin bahmada deryâdı déyersen,
 Uyduran cennet-i me'vâdı déyersen.
115. Zöhrenin ğesri brilyan, (65) hisarı incidi, yağut ?
 Gesri câdüdü, (66) mühendisleri Hârut ile Mârut,
 Orda Mânî dayanıp (67) ğalmış o sûretlere mebhut,
 Gapı ğulluğçusu (68) Hârut.
 Ordadır şér ü müzik menbeyi, serçeşmedi ğaynar,
120. Ne periler kimi fevvârelerden efşân olup oynar,
 Şâir ancağ onu anlar.
 Dolu mehtâb kimi istehrdi (69) fevvâreleriyle,
 Meleke orda çimer ay kimi mehpâreleriyle,
 Güllü ğüşvâreleriyle. (70)
125. Şér ü musığı şabaş olmada (71) efşandı, perişân,
 Sanki ağşâhıdı (72) olmağda gelin başına efşân,
 Ne gelinler ki, ne ennik (73) üze sürtellene kirşân, (74)
 Yaħa ne tülkü ne dovşan.
 Ağ periler sarı köynekli buludlardan énirler,
130. Süd gölünde meleke ile çimerken sévinirler,
 Sévinirler, öyünürler,
 Govzananda (75) here (76) elde dolu bir câm aparırlar, (77)
 Sanki çengîlere, şâirlere ilhâm aparırlar,
 Deryâ ğızlarına peyğâm aparırlar,
135. Denizin örtüyü mâvi, ufüğün seğfi semâvi,
 Avnadı her yana bahsan, yér olup göyle müsâvi,
 Ğerğ onun şér'ine râvi, (78)
 Gurfeler (79) ay bulud altında olar tek görünüller,
 Göz acıp vumma çırağlar kimi vandığda sönüller,
140. Sehneler Çerh-i felek tek durulup ğâh da cönüller, (80)
 Kölgelikler sürünüller,
 Zöhre balğunda ilâhe şinilinde (81) görünürken.
 Bahısan Hâfiz'i de orda celâletle görersen.
 Ne séversen.
145. Ēah ğören Hâfiz-i Şirâz ile balğunda duruplar,
 Ēah ğören ortada şetrenc ğurupken oturuplar,
 Ēah ğören söz ile, âvâz ile eyvence ğuruplar,
 Sanki sâger de vuruplar.
 Hâce elhân (82) oħuyanda hamı işden dayanırlar (83)
150. O nevâlerle periler, ğâh uyup, ğâh oyanırlar,
 Lâleler şö'lesi elvân şişe rengi boyanırlar,

Ne humâr gözlü yanırırlar.

Ganad ister bu fezâ, göy gala terlanlı Sehendim,

Eşit öz gissemi, destânımı, destânlı Sehendim,

155. Seni Heyder Baba ol ne'releriyle çağıranda,
O sefil, darda galan, tülkü gövan şîr bağıranda,
Şeytanın şillağa, galhan (84) gâtırı noğta (85) gıranda,
Dede Gorgud sesin aldım, dedim arhamdı, inandım,
Arha durduğda Sehendim, Savalan (86) tek havalandım,
160. Sele garşı gavalandım.
Çoşgun'un (87) da ganı coşdu, mene bir haylı ses oldu,
Her sesiz bir nefes oldu,
Bakı (88) dağları da hay verdi sese, gıy (89) hâ ucaldı,
O tavın (90) ne'releri sanki bu taydan da bac aldı,
165. Gurd acıldıhda göcaldı.
Râhim'in (91) ne'resi govzandı deyen toplar atıldı,
Sel gelip nehre gâtıldı.
Rüstem'in (92) topları seslendi, deyen bomlar açıldı,
Bize gül-gonça saçıldı.
170. Gorhma geldim deve sesler de mene, cân dedi gârdaş,
Mene cân cân deyerek, düşmene gan-gan dedi gârdaş,
Şehriyâr söylemeden gâh mene sultân dedi gârdaş,
Men de cânım çıgırıp cân sene gurbân dedi gârdaş,
Yaşa oğlan! size dağdan deli ceyran dedi gârdaş,
175. El size gaflan dedi gârdaş,
Dağ size aslan dedi gârdaş.
Dağlı Heyder Baba'nın arhası her yerde dağ oldu,
Dağa dağlar dayağ oldu,
Arazım (93) ayna çırağ goymada aydın şefeğ oldu,
180. O tayın ne'resi govzandı ürekler gulağ oldu,
Yene gârdaş deverek gaçmada başlar ayağ oldu,
Gaçdığ üzleşdik (94) Araz'da yine gözler bulağ oldu,
Yene gemler galağ (95) oldu,
Yene gârdaş sayağı, (96) sözlerimiz bir sayağ oldu,
185. Vesl ivin (97) almada, el çatmada eşgim damağ oldu, (98)
Helelik gem saralarken gayalar döndi ağ oldu,
Araz'ın süd gölü daşdı, gayalıglar da bağ oldu,
Sarı sünbüllere zülf içre, orağlar darağ oldu,
Yoncalıglar yene bildirçine (99) yay-yaz yatağ oldu,
190. Gözde yaşlar çırağ oldu, lâle bitdi yanağ oldu,

- Gonca güldi dodağ oldu, neyise solda sağ oldu,
Elimi arhamı gördükde zalım ovçu gınsıldı, (100)
Sel kimi zülmü basıldı, zine (101 arh oldu kesildi,
Özü getdi yeri ğaldı.
195. Tor ğuran (102) ovçu atın ğovmada sındı, (103) geri ğaldı,
Emma Héyder Baba da bildi ki, biz tek hamı dağlar,
Bağlanıp ğol-ğola zencirle buludlar, odur ağlar,
Ne bilim, belke tebîet özü, nâmerde ğün ağlar,
200. Eyri yolları açarken, düz olan ğolları bağlar,
Saf olan sîneni dağlar.
Dağların her ne ğoçu terlanı, (104) céyranı, maralı,
Hamı düşğün, hamı pozğun, sineler dağlı, yaralı,
Ğül açan yérde saralı. (105)
205. Mehşer olmağdadı bunlar, daha vulğân olacağdır,
Zülm dünyâsı yanarken de tilit (106) ğan olacağdır,
Vay! ne'túfân olacagdır!
Dedin Azer Éli'nin bir yaralı nisgiliyem (107) men,
Nisgil' olsam dá'ğütüm, bir ebedi sévgiliyem men,
210. El meni atsa da öz ğülşenimin bülbüliyem men,
Élimin Farsıca da derdini söyler diliyem, men,
Diyer doğru, ne ğaranlığ ise, el meş'eliyem men,
Ebediyet ğüliyem men.
Nisgil ol çerçive (108) ğalsın ki, cevâhir nedî ğanmır, (109)
215. Medeniyet debin' (110) éyler bedeviyyet, bir osanmır,
Ğün ğedir, az ğala batsın, ğecesinden bir oyanmır,
Bir öz ehvâlına yanmır.
Atar insanlığı, emmâ yalan ensâbı (11) atammaz, (112)
Fitne ğovzatmasa (113) bir ğün, ğeçe âsüde yatammaz.
220. Başı başlara çatammaz.
Emma menden sarı (114) sen arhayın (115) ol, şanlı Sehend'im
Deli cévranlı Sehendim,
Men, daha erş-i-elâ kölgesi tek başda tacım var;
Elde Mûsa kimi Fir'ona ğenim (116) bir ağacım (117) var,
225. Herecim (118), yoh, ferecim (119) var.
Men, Eli oğluşam, (120) âzâdelerin merdi, murâdi,
O ğaranlığlara meş'el, o işiğlılara hâdi, (121)
Hağğa, îmâna münâdi,
229. Başda sınımaz (122) şiperim, (123) elde kütelmez (124) ğılıcım
var.

N O T L A R

- (1) Çalpapak : Beyaz renkli kalpak.
- (2) Kırağı ile.
- (3) Karaşmışsın.
- (4) Yetişmemiş üzümünden.
- (5) Sinesi gibi.
- (6) Örmede.
- (7) Eşme veya eşmeh : kolsuz, süslü bir elbise.
- (8) Kalemkaşlıların, ayrıca Golargaş : Gözleri ve tüyleri mavi, kaşı siyah bir kuş. Daha çok tut ağaçlarında görülür.
- (9) Herkes.
- (10) Here : Aşırım; dağın beli.
- (11) Uçurumlar.
- (12) Tepeler; hafif meyilli tepe.
- (13) Püskülün.
- (14) Gizli yalvarman.
- (15) Dalların.
- (16) Çalışıyor, çalar.
- (17) Havlu.
- (18) Yıkanırken.
- (19) Dışarıya, kıra.
- (20) Döş : dağın eteği.
- (21) Öğlen sofrasını, çıkımını.
- (22) Govutmac : Yoğurda veya süte ekmek doğranarak yapılan yemek.
- (23) Tanrıdan.
- (24) Şey.
- (25) Senin gibi.
- (26) İnci sepildi.
- (27) Püste : Ağız kısmı açık olan fıstık.
- (28) Kant : şeker.
- (29) Birden, ansızın.
- (30) Şıgımak : Hamle etmek, yumulmak, üstüne varmak. Şav şıgımak : «Birden atı binerek topluklamak, sürmek».
- (31) Çok büyük, şahane.¹²⁰⁰⁰
- (32) Misdak : Bir şeyin doğruluğunu isbata yarıyan şey, doğrultan, temsil ettiren.
- (33) Ucalığı meşgi : Yücelme arzusu, gayreti.
- (34) «Yücelmek için çok gayret sarfeden».
- (35) Aşka.

- (36) Birbirine dolaşmakta, lüle haline gelmektedir.
- (37) Tomar sarınca, bükünce.
- (38) Kendisinin söylediği, kendi dediği.
- (39) Önünde.
- (40) Fısıldıyor.
- (41) Gibi.
- (42) «Hakkında».
- (43) Kar fırtınasıyle.
- (44) Önünde.
- (45) Yoksul.
- (46) Kanını emendir.
- (47) Soy, çoluk, çocuk, neve-netice.
- (48) Pınarında.
- (49) Tab'ı, şairlik gücü.
- (50) Dumanlı, sisli.
- (51) Pınar.
- (52) Kavl, söz,
- (53) Altından.
- (54) Gündüzler.
- (55) Dal ve yaprak. Aslı «Çetir»dir.
- (56) Hille : Saf ipek ve kumaşlarıyla meşhur eski bir şehrin adı.
- (57) Sâbir (1862-1911) Hophopnâme adlı manzum eserin sahibi, hicivleriyle tanınmış meşhur Azerî şairi. Sâbir, Şirvan'a bağlı Şamahı'da doğmuştur.
- (58) Güşuldamak : Rüzgârın çıkardığı ses.
- (59) Altından.
- (60) Akik taşından.
- (61) En eski zamanlardan.
- (62) Yüksek ev, oda.
- (63) Billur kadehi.
- (64) Temiz şarabı.
- (65) Pırlanta.
- (66) Sihirlidir.
- (67) Mani durup (Mani dininin kurucusu meşhur nakkaş).
- (68) Hizmetcisi.
- (69) Büyük havuzdur.
- (70) Küpeleriyle.
- (71) Şabaş olmada : Bahşiş olarak dağıtılmada.
- (72) Ağşahı : İran'da kullanılan bir gümüş para çeşidi.

- (73) Allık.
- (74) Pudra.
- (75) Ayağa kalkınca.
- (76) Herbiri.
- (77) Götürüyorlar, götürürler.
- (78) Rivayet eden, anlatan.
- (79) Yüksek evler.
- (80) Dönüyorlar.
- (81) Giyiminde.
- (82) Şarkılar.
- (83) İşi bırakıyorlar, duruyorlar.
- (84) Şilliğe galhmag : Azmak, tekme atmak.
- (85) Nokta : Gem.
- (86) Savalan : Güney Azerbaycan'da bir dağ.
- (87) Çoşgun : Güney Azerbaycanlı bir şair.
- (88) Bakû. Burada Kuzey Azerbaycan kastediliyor.
- (89) Ses, seda.
- (90) O tarafın. Burada Aras nehridin kuzeyi, Sovyet Azerbaycanı kastediliyor.
- (91) Memmed Rahim (1907-1977) : Kuzey Azerbaycanlı bir şair.
- (92) Süleyman Rüstem (1906-) : Kuzey Azerbaycanlı bir şair.
- (93) Benim Arazım; Aras nehri.
- (94) Koştuk yüzleştik.
- (95) Kalak : Bir şeyin üst üste birikmesi, yığılması.
- (96) Usulü, biçimi.
- (97) İy : koku, kavuşma kokusunu.
- (98) Damağ olmak : Tadı damağında kalmak.
- (99) Bildirçin'a.
- (100) Kısıldı, çekindi, sindi.
- (101) Küçük ark, sızındı su.
- (102) Tuzak kuran.
- (103) Atını sürerken «yıkıldı», vazgeçmek zorunda kaldı.
- (104) Terlan : Avcı, kıymetli bir kuş cinsi
- (105) Saralıyor, saralır.
- (106) Tilit : Bir şeyin parça parça olması, küçük küçük parçalara ayrılması, karıştırılması. Burada «her şey bir birine karışacaktır, her şey parçalanacaktır manasına kullanılmış.
- (107) Hasretiyim, arzusuyum.
- (108) Seyyar satıcıya.

- (109) Anlamıyor.
- (110) Usulünü, modasını.
- (111) Yalan öğünmeleri, soyu sopu.
- (112) Atamaz, bırakamaz.
- (113) Fitne kaldırmasa, çıkarmasa.
- (114) Benden taraf, benim için, benden dolayı.
- (115) Emin.
- (116) Düşman olmuş.
- (117) Asam, değeneğim.
- (118) Ziyanım yenikliđim, felaketim.
- (119) Üstünlüđüm, kazancım.
- (120) Eli : Hz. Ali'nin soyundan gelen : Seyyid. Şehriyarin kendisi de sey-yittir.
- (121) Kurtarıcı, doğru yolu gösteren.
- (122) Kırılmaz.
- (123) Kalkanım.
- (124) Körlenmez, keskinliđini yitirmez.

BEHCET — ABAD (1) HATİRESİ

1. Ulduz (2) sayarah gözlemişem her gece yârî
Géc gelmededir yâr, gene olmuş gece yari.
2. Gözler asılı (3) yoĥ ne ğaraltı, ne de bir ses;
Batmış ğulaĝım (4) gör ne döşürmekdedi dari (5).
3. Bir ğuş ayıĝam (6) söyliyerek ğâhdan (7) inilder, (8)
Ġâhdan, onu da yél diye : (9) laylay, (10) huş apari. (11)
4. Yatmış hamı (12) bir Allâh oyaĥdı (13) daha bir men,
Menden aşıĝı kimse yoĥ, ondan da yuĥari.
5. Gorĥum budu : (14) yâr gelmiye, birden yarıla subĥ,
Baĝrım yararılır, subĥum, açılma, seni tarı! (15)
6. Dan ulduzu (16) ister çıĥa, göz yalvari (17) çıĥma!.

-
- (1) Behcet - abad : Eskiden Tahran'ın kuzeyinde ma'mur ve safalı bir mesire yeri idi, Şimdi burası Tahran'ın bir semti olmuş, şehre kavuşmuştur. Şair, burada sınıf arkadaşı, sevdiği bir kıza randevu verir, kız gelmez. Ertesi gün de Tahran'dan sürgün edilir.
  - (2) Yıldız.
  - (3) «Bir noktaya saplanıp kalmış».
  - (4) «Sessizliğe gömülmüş».
  - (5) Darı devşirmek : «en ufak bir sesi bile duymak» anlamına bir deyim. Şair, sessizlik içerisinde darı toplayan kuşların gaga sesini kastediyor olmalı.
  - (6) Uyanığım, yatmamışım.
  - (7) Arada bir.
  - (8) İnlere.
  - (9) Rüzgâr diye, söyliye, söylese,.
  - (10) Ninni.
  - (11) Huş aparmak : uyku bastırmak. «Arada bir rüzgâr ninni söylese onu da (kuşu da) uyku basar.»
  - (12) Kamu, herkes.
  - (13) Uyanıktır.
  - (14) Budur.
  - (15) Sen Allâh! Allâhını seversen!
  - (16) Tan yıldızı.
  - (17) Yalvarır, yalvarıyor.

- O çıhmasa da ulduzumun yohdi çihari! (18)
7. Gelmez, tanıram bahtimi indi ağarar subh;
Gaş beyle (19) ağardıhça (20) daha baş da ağari.
8. ‘Êşğın ki gerârinde vefa galmıyacağmıŝ; (21)
Bilmem ki, tebiet, niye goymuŝ bu gerârî!
9. Sanki horuzun son bani (22) hançerdi sohuldi;
Sinemde ürek (23) varsa, kesip girdi damari.
10. Riŝhend (24) ile ğircandı (25) seher söyledi : durma,
Cân ğorhusi var ‘eşğın, (26) utuzdun (27) bu ğumari.
11. Oldum gara ğün, ayrılalı o sarı telden,
Bunca ğaragünlerdi eden, rengimi sari.
12. Ezbes (28) meni yarpah kimi hicrânla saraldıp
Bahsam üzüne, sanki ğızıl ğıldı ğızari. (29)
13. Göz yaşlari, her yerden aharsa meni tuŝlar; (30)
Deryâya bahar, bellidir çayların ahari. (31)

---

(18) Çıkacağı.

(19) böyle, bu şekilde.

(20) Gaş ağarmak : sabah olmak. (kaş kararmak : Gece olmak).

(21) *Bekdili* neşrinde bu kelime yerine «olmayacağı».

(22) Banlaması.

(23) Yürek.

(24) İstihsa, alay etme.

(25) «Kırıldı, açıldı».

(26) Aşkın,

(27) Ütüldün, kaybettin.

(28) O kadar.

(29) Kızarır, kızarıyor.

(30) «Beni bulur, bana doğru gelir.»

(31) Suların akış yönü.

14. Méhrab-ı şefegde (32) özümü secdede gördüm,
Gem (33) içre, gemim yoĥ üzüm olsun sene sari (34)
15. ʻÉşġi var idi ŞEHİRİYAR'ın gülli çiçekli
Efsûs ki, (35) geza vurdi (36) ĥezân oldi bahâri.

---

(32) Tan yerinin mihrabında. Bu beyte dair farsça açıklamasında *Şehriyar*; «Burada Hz. Ali'den bahsediyorum. Şafak vaktinde kendimi O'nun gibi kana bulanmış gördüm. Fakat gamım yoktu. Çünkü kalbim Tanriya doğru yönelmişti. O anda mecâzî aşk irfânî aşka dönüştü» diyor. Bahsettiğimiz banda kaydedilmiş metinde *Şehriyâr*, her beytin Türkçesini okuduktan sonra mensur olarak farsçaya çevirmekte ve bazı açıklamalar yapmaktadır.

(33) *Bekdili'de* bu kelimenin yerine «Halk».

(34) Sana doğru.

(35) Ne yazık ki, yazıklar olsun ki,

(36) Kaza vurdu.

BİLMİYİREM

Bu gece men ki, yata bilmeyirem,
Başı-başlara ğata bilmeyirem.
Yuhusuzluğ meni ğatlaşdırdı,
Men bu namerde bata bilmeyirem.
Oğru (1) ğaldırdı ğazan-ğablamanı, (2)
Kim el atsın hacata bilmeyirem?
Oğrunun kim yetişip, ombasına (3)
Zıhlaya (4) bir zopa, (5) ta bilmeyirem?
Aylıĝ aldıĝ, kira verdik, getdi,
Ne yeyek? Ey vây, ata, (6) bilmeyirem!
Dedemiz yoh, kime çekmek baratı (7)
Kimi salmağ barata, bilmeyirem?
Cibde ğalmıssa da bir beş manatım, (8)
Ne alım beş manata, bilmeyirem?
Deli şeytan da deyir yorğanı sat,
Gışdı, yorğandı, sata bilmeyirem.
Gar deyir : Gel, kişisen, pambıĝ atağ (9)
Kişi, men pambıĝ ata bilmeyirem.
Hey gelip menden alıplar şitili (10)
Kim salıp mazı (11) mata (12) bilmeyirem
Zindeĝanlık (13) horata (14) bir şey olup,
Neye lâzım horata, bilmeyirem?
Bir sümükdür (15) ki, boğazlarda ğalıp,

-
- (1) Hırsız.
  - (2) Kap-kacaĝı.
  - (3) Kalçasına.
  - (4) Dürte, vura.
  - (5) Sopa.
  - (6) Baba.
  - (7) Havale, kime müracaat etmeli.
  - (8) Manat : Ruble'nin Kafkasya havalisindeki adı.
  - (9) Pamuk atmak : Burada; Güreşmek, elleşmek, kuvvet denemek.
  - (10) Sital : Bir çeşit vergi. Oyunculardan alınan para.

Kim ata ya ki uta, (16) bilmeyirem.
 Gar-yağışda bu ne gondum-köçdüm? (17)
 Niye düşdük bu oda, bilmeyireni?
 Bu kitaplar azı (18) bir at yüküdür,
 Bunu kim çatsın ata, (19) bilmeyirem?
 Héy soyuğdan büzülüp bey duraram, (20)
 Kimde yéngé-muşata, (21) bilmeyirem?
 Gécemiz sübh olacağı ya hele var,
 Bahıram héy saata, bilmeyirem?
 Guş uçar, amma ne dermân élemek
 Daş deyen göl-ğanata, bilmeyirem?
 Ay gadaşlar, (22) mene bir el yétirin, (23)
 Yüküm ağırđı, çata bilmeyirem.
 Teb'i-şé'rim dayanıp (24) zoncuğ atır, (25)
 Men de ki, zoncuğ ata bilmeyirem.

---

(11) ve (12) Mazı-mata : Maz-mat : Pula pula denilen bir oyunla ilgili sözler.

(13) Yaşayış, hayat.

(14) Dedi kodu.

(15) Komiktir.

(16) Yuta.

(17) Kandum-göçtüm.

(18) En az, en asından.

(19) Çatmak, yük çatmak : Yükleme. Ata kim kitapları yüklesin.

(20) Bey durmak : Dim-dik, kasıntılı durmak.

(21) Muşata : Meşşata : Bezeyen, süsleyen kadın.

(22) Kardeşler.

(23) Yetiştirin, el uzatan.

(24) Durup.

(25) Zoncuk atmak : Kıvırmak, azmak, şuursuzca çırpınmak.

B A Y A T I L A R

Hezen geldi gül apardı,
 Bir şeyda bülbül apardı.
 Yanmışdım men, kül olmuşdum,
 Yel de geldi kül apardı.

Üzdüm el bir nâzlı yârdan,
 Gözel üzlü gülüzârdan.
 Sevgilim tek bir cevâhir,
 Bir de doğmaz ruzigârdan.

Yar her yere mennen getdi,
 Ecel gelecek onnan getdi;
 Dayan, gelim yola salım,
 Hoş günü de sennen getdi.

Yarı kâş görmiyeydim.
Vesli hoş görmiyeydim,
 Öledim yardan ğabağ (1),
 Yerin boş görmiyeydim.

Elim getdi, ölüm ğaldı,
 Alovlandım, külüm ğaldı.
 Uçurdu bülbülüm bağdan,
 Deyeydi bir gülüm ğaldı.

Üzügüm ğaşsız ğaldı.
 Çemenim ğuşsuz ğaldı.
 Ay aman, İğbal (2) getdi,
 Tebriz'im başsız ğaldı.

---

(1) Önce

(2) Ebülhesen Han İkbâl : Şehriyar'a musiki dersleri vermiş meşhur bir hanende.